

Kälken

av Daniel Berg

tillägnad Gunnar Friberg

I centrala Stockholm, där det praktiskt taget saknas långa skidbanor, är kälken den absolut vanligaste vinterleksaken. Under 1970-talet började den blå Snowracern från Stiga bli allt vanligare. Johan på Vanadisvägen 36 och Leif-Johan på Dalagatan 53 hade båda var sitt exemplar. Min drömkälke ägdes av två bröder på Västmannagatan 92, vån 4 – själv bodde jag på vån 5. Det var en svart Snowracer GT med konformad ratt, fräsig sadel och emblem med den klassiska Gran Prix-flaggan. Andreas och Mattias, så hette de lyckliga ägarna, hade en fart och en snits i kurvorna som vi andra bara drömde om.

Jag tjatade på mina föräldrar om en Snowracer, och si! En jul innehåll julklappsäcken ett jättepaket med omisskännliga konturer.

Det var en kälke. Säkert dyr och av mycket hög kvalitet eftersom den köpts på Grönmarks, järnhandeln vid Vanadisplan. Kälken var av rysk härkomst och skruvades ihop på julaftonskvällen. Den hade inte ratt, men väl ett styre som luktade starkt av nytt gummi. Den var mycket tung, gedigen och hade en sadel lika mjuk som på en Puch Dakota. Med stor fröjd såg jag fram emot juldagens provkörning.

Vår specialbana i Rödabergsparken började längst upp på en gångväg. Vi accelererade nerför backen, rätt mot ett stup. Strax före stupet svängde man ca 45 grader till höger - ut på sista nedförsbacken och därefter 45 grader till vänster mot Dannemoragatan. Vid isiga förhållanden hade man mycket hög fart som, om man bemästrade svängarna med minimala sladdar, räckte ända förbi korv-

kiosken och ut på Dannemoragatan där man svängde vänster och med lite tur kunde nå Norra Stationsgatan. En härlig bana med en totallängd av kanske 200 meter.

På juldagens morgon drog jag kälken till parken där gänget redan väntade med sina kälkar. Jag hälsades först med entusiastiska tillrop, men strax därpå med glåpord. Min kälke var så tung att medarna av metall letade sig genom snön till asfalten och stannade mitt i backen. T.o.m. mina föräldrar, som först varit övertygade om att kälken var optimal på alla vis, insåg att denna ryska järnklump inte fungerade på de saltade och sandade gångvägarna i innerstan. Friktionen var så att säga total! Kälken hade dubbla bromsar, men vad jag minns provade jag dem aldrig – de passade förmodligen betydligt bättre i Uralbergen...

Året därpå innehöll julklappsäcken återigen ett jättepaket med omisskännliga konturer och denna gång var min lycka fullständig. Paketet innehöll en blå Snowracer med den nya konformade ratten, som alltså tidigare endast suttit på den mer luxuösa modellen GT. Detta jullov hängde jag med i både fartrekord och tävlingar, som verkligen var magnifikt arrangerade. Banan i Rödabergsparken innehåll som bekant två rejäla svängar. I anslutning till den första av dem fanns en möjlighet som ingen vågade prova – nämligen att åka rakt fram och ut över ett stup. Det var brant, mycket brant och därför döptes slutningen för "Djävulsstupet".

Denna januaridag hade snön vackert, men konstant, fallit över Vasastan. Min äldre kusin Martin var på besök och efter kvällsvarden ville jag visa honom specialbanan i Rödabergsparken. Han var imponerad och vi turades om att styra kälken nerför den snötäckta gångbanan medan den andra av oss åkte på bönpalen. Jag visade honom djävulsstupet och la samtidigt till att ingen i gänget vågat prova denna del av backen.

Aftonen var magisk. Det hade slutat snöa, men kylan skapade en bomullsaura kring de glesa lyktstolparna i parken – scenen kunde vara hämtad ur en tavla av blåmålarern Eugene Jansson. Trafiken kring Norrtull hade gått i vinterdvala och från Norra Station hördes då och då ett avlägset gnissel när godstågen växlades in på ett sidospår.

- Om vi har tillräckligt med fart och du tynger ner bakre delen av kälken borde vi kunna flyga ut från stupet och landa på medarna.

Min kusin la, likt en tränare i motocross, fram den solklara taktiken. Jag

var fyra år yngre och sa av naturliga skäl inte emot... Vi tog fart genom att springa av allt vi förmådde för att sedan hoppa på kälken. Vinden susade i öronen genom topppluvan och ögonen tårade sig av en fart jag tidigare inte upplevt i denna backe. Jag minns att av det grandiosa hopp vi kalkylerat med blev intet. Snowracern dök, likt en örn på jakt efter föda, ner för stupet. Det måste sett vansinnigt roligt ut när jag flög över ryggen på min kusin för att landa med hela huvudet i den nyfallna snön. Det gjorde ont – vansinnigt ont. Ena skidan hade lossnat från kälken och det värkte i samtliga delar av min unga kropp. Men vad spelade det för roll? Jag var överlycklig. Som den första och den enda i gänget hade jag tagit mig ner för djävulsstupet – en bedrift och en trofé jag inför mina kamrater skröt om samtliga vintrar... och fortfarande gör!

En god och fröjdefull jul, med lyckönskningar om paket med omisskännliga konturer!

